

Beteckning: _____

Akademin för teknik och miljö

Utomhuspedagogik i förskolan

- Utevistelse eller en medveten pedagogisk tanke?

Malin Nordqvist
Ht-2013

15 hp grundläggande nivå

Lärarprogrammet 210 hp
Examinator: Christina Hultgren Handledare: Björn Ansnes

Sammanfattning

Den här undersökningen har som syfte att undersöka hur pedagoger på förskolan tolkar begreppet utomhuspedagogik och om det är ett arbetssätt som frekvent används på förskolan. Vid genomförandet har kvalitativa intervjuer gjorts med nio pedagoger vid tre förskolor. Resultatet visar att pedagogerna på förskolorna har ytterst lite planerade aktiviteter utomhus. Barnen får till största del leka fritt på den egna gården. De utflykter som sker är oftast spontana även om undantag sker. Av de förskolor som representerar resultatet är det endast en förskola där pedagogerna är eniga om att läroplanen genomsyrar hela deras verksamhet. De övriga förskolorna använder mer läroplanen som ett komplement till verksamheten.

Nyckelord: Hälsa, miljö, natur, utomhuspedagogik, utveckling.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Utomhuspedagogik.....	1
1.2.1 Utveckling	2
1.2.2 Hälsa.....	2
1.2.3 Motorik.....	2
1.3 Frågeställningar	3
2 METOD	3
2.1 Urval.....	3
2.2 Datainsamlingsmetoder	3
2.3 Procedur	4
2.4 Analysmetoder	4
3 RESULTAT	4
4 DISKUSSION	14
4.1 Hur stor del av dagen på förskolan bedrivs utomhus?	14
4.2 Använder sig pedagogerna medvetet av andra miljöer än förskolans inne- och utomhusmiljö för genomförandet av styrda aktiviteter?	15
4.3 Vad har pedagogerna för syn på begreppet utomhuspedagogik?.....	16
5 REFERENSER	21
6 BILAGOR	22
Bilaga 1	22
Bilaga 2	23

1 INLEDNING

I förskolan får barnen oftast vara ute varje dag. Barnen är små upptäckare som ser på kryp, samlar stenar, gungar, klättrar, balanserar och gräver i sandlådan. Aktiviteter som är naturliga att utföra utomhus på förskolegården och i naturen eller miljöerna som finns runt om, i närheten av förskolan. Enligt Läroplanen för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010) så är en del av förskolans uppdrag att se till att barnens aktiviteter under dagen blir varierade och innehållsrika. Förskolan ska vara en plats där barnen har möjlighet och plats att använda sig av sin egen fantasi, sina egna idéer och påhittighet i den lek alternativt det lärande som sker i både förskolans inomhus- och utomhusmiljö. Trots läroplanens tydliga mål och syften så anser jag att många förskolor använder sig av den egna gården alternativt den närliggande naturen till att "få luft". Att den verksamhet som sker utomhus inte är planerad med tydliga syften och planerad att vara utvecklande. Den erfarenhet som uppkommit under utbildningen och verksamhetsförlagd utbildning är att de planerade aktiviteterna sker inomhus där barnen delas upp i mindre grupper för samling eller andra aktiviteter.

En fråga som dykt upp under utbildningens gång har varit hur pedagogerna som arbetar inom den svenska förskolan uppfattar utomhuspedagogik, om de förstår innebörden av att ha ett utomhuspedagogiskt arbetssätt.

Syftet med denna undersökning är att undersöka om och hur pedagogerna ser på begreppet utomhuspedagogik, hur de i så fall använder sig av det i sitt arbete på förskolan samt deras syfte med det pedagogiska synsättet. Genomsyras verksamheten av ett utomhuspedagogiskt tankesätt och arbetas det aktivt för att nå läroplanens mål genom detta arbetssätt?

1.1 Bakgrund

Ett av förskolans uppdrag är att uppmuntra barnen till att undersöka och prova den miljö som omger dem (Lpfö, reviderad 2010). Ett av målen i förskolans läroplan är att förskolan ska arbeta för att barnen bildar en förståelse för sambandet mellan naturen, människorna och samhället. Läroplanen säger att förskolan ska bidra till att barnen utvecklar sitt kunnande kring naturens kretslopp samt naturvetenskap. Det är förskollärarna som bär ansvaret för att barnen inspireras och utmanas i naturvetenskap samt att barnen får hjälp och stimulans i sin motoriska utveckling. Arbetslagen ska tillsammans arbeta för att barnen förstår hur de själva påverkar miljön. Enligt läroplanen ska barnen, genom förskolan, få tillgång till den närmiljö som omger dem. Barnen ska få lära sig om samhällsfunktioner som är av betydelse för vardagslivet samt få ta del av det lokala kulturliv som är tillgängligt.

1.2 Utomhuspedagogik

Enligt NCU (Nationellt centrum för utomhuspedagogik, 2013) innebär ett utomhuspedagogiskt arbetssätt kort och gott att pedagogerna använder sig av andra lärmiljöer än de som finns innanför förskolans grindar. NCU menar att lärande ska ske i samspel med upplevelser och reflektion. Lärandet och reflektionen ska grundas på de upplevelser barnen själva får vara med om. Detta ska ske genom att pedagogerna tar verksamheten, som i detta fall sker på förskolan, med sig ut i de miljöer som finns i dess närhet. Dahlgren & Szczepanski (1997) menar att inom utomhuspedagogiken sker lärande genom sinnesupplevelser i verkliga miljöer. Ericsson, Grahn & Skärbäck (2009) beskriver hur de upplevelser som barnen får utomhus, både ensam och i gemenskap med andra, gör att den passas att ses som en lärmiljö. Dahlgren & Szczepanski (2004) menar att vanlig inläring oftast sker inomhus i ett rum. Att ta ut lärandet och sätta in det i andra kontexter borde ses som ett prioriterat tillvägagångssätt.

1.2.1 Utveckling

Austli (2012) menar att naturen är full av möjligheter och kan ses och användas av pedagogerna som ett verktyg, då naturen har förmågan att bidra till barnens utveckling. Johansson (2004) beskriver hur "*Små barn tänker med kroppen*" (s.34). Att barnen genom sina rörelser och i kombination med de upptäckter de själva gör bidrar till den egna utvecklingen. Genom att barnen lär sig koordinera sina rörelser så ökar deras tankeförmåga samt förbättrar den egna förmågan att utvecklas.

1.2.2 Hälsa

Det är sedan tidigare känt att barn som får vistas mycket utomhus i naturen är friskare än barn som får vara i det som klassas som en typisk förskolemiljö, där verksamheten delas mellan inomhus- och utomhusvistelser. Quennerstedt, Öhman & Öhman (2011) beskriver att studier visar att immunförsvaret har visat sig vara starkare hos barn på förskolor som tillbringar mycket tid utomhus. Barnen är friskare än på förskolor där verksamheten till största del sker inomhus. Granberg (2000) menar att barn som vistas på uteförskolor inte blir sjuka lika ofta som barn på traditionella förskolor. Tillfrisknandet hos barnen på uteförskolorna sker också snabbare än hos barnen på de traditionella förskolorna. Dahlgren & Szczepanski (1997) förklarar att det genom utomhuspedagogiken även går att motverka fetma och benskörhet. Dahlgren & Szczepanski menar att det genom utomhuspedagogiken går att bygga upp en kontakt mellan naturen och människan, vilket är ett måste för vår hälsa som blir bättre av att vi vistas utomhus. Söderström m.fl. (2013) påpekar dock att deras forskning visat att förskolans yngre barn, som vistas ute stora delar av dagen har en förhöjd nivå av stresshormonet kortisol. Enligt Margareta Söderström (SVT Gävleborg, 2013) så beror inte detta på att barnen har en psykisk stress, utan en troligare orsak till de förhöjda nivåerna är att barnen är mer fysiskt aktiva vid utevistelser. På grund av de förhöjda nivåerna av kortisol så anser Margareta Söderström att barn under tre år inte bör gå på uteförskolor. Dahlgren & Szczepanski (1997) menar att en ökad grad av utevistelse är nödvändig för en bättre hälsa, de menar att en ökad kontakt med naturen är nödvändig för att få en förståelse samt en vilja att motverka det globala hotet mot vår planet. Nyhus Braute & Bang (1997) menar att det är i barndomen grunden till detta arbete läggs. Människor som inte växt upp med och skapat en relation till naturen kan inte heller förväntas visa engagemang, vilja och intresse för bevarandet av vår jord och natur. Utomhuspedagogiken är inte enbart bra för barnens friskhet utan utevistelsen har också visat sig ha en positiv inverkan på barnens utveckling på det stora hela.

1.2.3 Motorik

Quennerstedt, Öhman & Öhman (2011) beskriver hur barnen genom att vistas utomhus och röra sig i naturliga miljöer har en bättre motorisk utveckling än de barn som oftast får röra sig i planerade lekrområden. Detta ger Grahn (2007) stöd till som genom sin forskning sett att naturmiljöer främjar barnens motoriska utveckling. Ericsson, Grahn & Skärbäck (2009) menar att utemiljöns utformning har stor inverkan på den motoriska utvecklingen hos barn och dess samband med barnens välbefinnande. Någon arrangerad gård med massor av leksaker krävs inte. En rätt utformad miljö kan naturligt ge denna motoriska stimulans. En miljö som stimulerar barnens rörelse och motorik har visat sig ha en positiv inverkan på barns koncentration samt övrig inläring. Med alla positiva delar som utomhuspedagogiken för med sig in i förskolevärden kan det verka förvånande att inte alla förskolor arbetar medvetet utifrån denna pedagogiska tanke. Lärarförbundet (2005) menar att naturen ger barnen alla möjligheter till utveckling. Då barnen leker i skogen så utvecklas de både motoriskt och

fysiskt genom att leken ger en naturlig tillgång till rörelse för barnen. Genom att vistas i naturen så får barnen ett förhållande till den, vilket i sin tur bidrar till en ökad naturkänsla.

1.3 Frågeställningar

Inom ramen för det övergripande syftet så har följande frågeställningar legat som grund till undersökningen.

- 1) Hur stor del av dagen på förskolan bedrivs utomhus?
- 2) Använder sig pedagogerna medvetet av andra miljöer än förskolans inne- och utomhusmiljö för genomförandet av styrda aktiviteter?
- 3) Vad har pedagogerna för syn på begreppet utomhuspedagogik?

2 METOD

2.1 Urval

I denna undersökning har nio pedagoger från tre olika förskolor deltagit. Åtta pedagoger är förskollärare och en är barnskötare. Pedagogerna kommer från två kommunala förskolor och en privat förskola. De valda förskolorna kontaktades och informerades om syftet till undersökningen samt tillvägagångssätt. Förskolorna tog sedan ställning till om de ville delta. Pedagogerna och deras förskola informerades redan vid den första kontakten om den forskningsetik som kommer gälla. Information om det forskningsetiska förhållningssättet gavs även vid varje intervjutillfälle. Alla deltagande pedagoger är informerade om att allt material kommer att behandlas konfidentiellt. Pedagogerna har inte handplockats efter några speciella kriterier då varken ålder, kön eller antal år i yrket bedömdes påverka resultatet i studien.

2.2 Datainsamlingsmetoder

För att få svar på de frågeställningar som ligger till grund för denna undersökning har en kvalitativ intervju valts ut som vetenskapliga metod. Johansson & Svedner (2010) beskriver den kvalitativa intervjun som en metod där syftet är att få ut så mycket information som möjligt av de som blir intervjuade. Att frågorna som ställs i den kvalitativa intervjun måste vara konstruerade så att de kan anpassas efter varje enskild person som intervjuas. Bjorndahl (2005) talar om intervjuens positiva egenskaper då det under intervjuens gång går att fördjupa sin egen förståelse för det som sagts och därigenom också minska risken för missförstånd. Johansson & Svedner (2010) beskriver närmare hur den kvalitativa intervjun har som syfte att få den som blir intervjuad att dela med sig av sina personliga åsikter och att det därför är viktigt att personen som blir intervjuad är väl medveten om vad som ligger till grund för intervjun, det etiska förhållningssättet samt ger sitt samtycke till att delta. Intervjufrågor (bilaga 2) konstruerades för att passa de frågeställningar som är grundbulten i undersökningen. Intervjufrågorna utformades för att ge öppna svar där pedagogernas egna tankar och känslor kring temat är viktigt för undersökningen.

För att behålla så mycket information som möjligt så spelades intervjuerna in genom digital ljudinspelning. Bjorndahl (2005) menar att ljudinspelning är ett bra redskap vid intervjuer då informationen finns sparad och inte blir påverkad av vårt minne. Bjorndahl förklarar hur det med ljudinspelning, genom möjligheten att spola tillbaka och lyssna på samma sekvens igen, går att göra nya upptäckter som inte tidigare uppmärksammats.

2.3 Procedur

Efter att kontaktat de berörda förskolorna och fått ett godkännande om att de vill delta i undersökningen, har intervjuerna bokats in. Intervjuerna har planerats in för att de ska passa pedagogerna på förskolan så bra som möjligt och därmed inskränka i minsta möjligaste mån på den dagliga planeringen. Intervjuerna har skett på pedagogernas respektive förskola. Intervjuerna har skett enskilt med pedagogerna för att de inte ska påverka varandra. Pedagogerna har själva valt platsen för intervjuerna. Innan varje intervju har pedagogerna blivit informerade om studiens syfte, att intervjun spelas in, sin anonymitet vid deltagandet samt blivit upplysta om att de när som helst får avbryta sitt deltagande. Denna information har delgivits både muntligt och skriftligt (bilaga 1). Pedagogerna har godkänt sitt deltagande samt att de tagit del av informationen genom att skriva på ett skriftligt godkännande om att de tagit del av informationen samt att de vill delta. Inför intervjun har en mobiltelefon (med ljudinspelning) placerats tydligt på bordet för att digitalt spela in intervjun. I förväg konstruerade frågor ställdes och pedagogerna svarade efter sina egna tankar och idéer kring ämnet.

2.4 Analysmetoder

Till grund för de intervjufrågor som ställdes under intervjuerna ligger undersökningens tre frågeställningar. Efter att intervjuerna genomförts så transkriberades det digitalt inspelade materialet. Transkriberingarna lästes sedan igenom ett flertal gånger för att skapa en översiktlig bild av det som sades. Det transkriberade materialet kategoriserades efter intervjufrågorna och varje enskild intervjufråga redovisas separat.

3 RESULTAT

För att få en tydligare bild av resultatet kommer de intervjuade pedagogerna att benämnas som pedagog. Alla har dessutom fått en siffra efter för att det ska gå att skilja dem åt t ex Pedagog1, Pedagog 2 osv. Förskola 1 kommer nu att benämnas som F1 osv.

Förskolebeteckningen kommer att stå i parentes efter varje enskild pedagog för att visa vilken förskola de tillhör. Fokus hos pedagogernas svar har lagts på det som pedagogerna säger sig arbeta med nu, det som är aktuellt vid tidpunkten för intervjuerna. Därför kommer det bortses ifrån det som pedagogerna säger sig ha arbetat med tidigare.

Resultatet kommer att redovisas förskolevis. Alla tre förskolor ligger belägna i en mindre stad. Gårdarna skiljer sig från varandra, därför kommer här en presentation på de tre. De promenadavstånd som är angivna i tid är angivna utifrån vilken tid det tar att promenera tillsammans med barn.

Förskola 1 är en kommunal förskola. Förskolan ligger belägen i utkanten av staden och cirka 15 minuters bussresa in till centrum. Den är placerad mellan två bostadsområden, en busshållplats ligger alldeles bredvid förskolan. Skogen ligger på andra sidan vägen. Förskolans gård upplevs varken som trång eller rymlig. Gården innefattar gungor, sandlådor samt en liten skog. Det finns både asfalterat yta samt gräs att leka och cykla på. Pedagog 1 och Pedagog 2 arbetar på samma avdelning medans Pedagog 3 arbetar i ett annat arbetslag.

Förskola 2 är en kommunal förskola. Förskolan ligger centralt i staden och cirka 25 minuters promenadavstånd till centrum. Den är placerad intill ett tätbebyggt bostadsområde där husen till största del är flerfamiljshus. Förskolan ligger cirka 10 minuters promenadavstånd till en skog. Förskolegården är stor och rymlig. Ytan består till största del av gräs och lite asfalt. Gården är platt förutom två kullar som ligger placerade på varsin sida om förskolan. Gården innefattar gungor, ett flertal sandlådor, rutschkana, klätterställning, en liten labyrint gjort av

stenar samt några brädor där barnen kan gå balans. Pedagog 4 och Pedagog 5 arbetar på samma avdelning medans Pedagog 4 arbetar i ett annat arbetslag.

Förskola 3 är en privat förskola, ett personalkooperativ. Förskolan är belägen i utkanten av staden med cirka 15 minuters bussresa in till centrum. Förskolan ligger i slutet av ett bostadsområde med skogen som börjar utanför grindarna på baksidan. Ett vindskydd med grillplats ligger fem minuter in i skogen. Två minuter bort ligger vintertid en skridskobana. Förskolan upplevs varken som trång eller rymlig. Gården har både asfalterade ytor, gräs samt en liten fotbollsplan med bollplank. Gården innefattar cyklar, gungor, sandlåda, rutschkana, en båt samt en teknikvägg där barnen kan experimentera med vatten och sand. Samtliga pedagoger från Förskola 3 arbetar på samma avdelning.

Är ni ute varje dag?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) berättar att de är ute med barnen minst en gång per dag oavsett väder och vind. Oftast vistas de ute både på förmiddagen och på eftermiddagen. Pedagog 2 (F1) säger att de alla tycker om att vara ute och därför är de ute flera gånger varje dag. Det är ingen som vill stanna inne på grund av regnväder. Pedagog 3 (F1) påpekar däremot att även om utevistelse sker dagligen så kan väderleken avgöra längden på utevistelsen.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver att de är ute så mycket som det går, utevistelse sker dagligen och ofta i flera omgångar. Pedagog 5 (F2) uppger att de dessutom ofta är ute efter mellanmålet vilket då gör att barnen får vistas ute upp till tre gånger per dag. Väderleken är inget hinder för utevistelsen. Pedagog 6 (F2) påpekar att utevistelse sker varje dag och att barnen uppskattar att vara ute när det regnar och det finns vatten att tillgå.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver hur utevistelsen på förskolan sker en till två gånger varje dag. Vädret har ingen betydelse för om de går ut eller inte. De är ute i alla väder. Pedagog 8 (F3) beskriver hur de är ute varje dag och att de försöker vara ute i alla väder. Pedagog 8 (F3) menar att vädret sällan är något problem, det går oftast att vara ute. Problemet kan vara om det blir för kallt ute. De avbryter då utevistelsen tidigare än planerat om det blir olidligt kallt. Pedagog 9 (F3) berättar att utevistelse är en daglig aktivitet. Samtliga pedagoger på förskola 3 beskriver också hur de en gång i veckan har en utedag då alla aktiviteter sker utomhus. Direkt efter frukosten packar de ihop och går ut. Mat tas med som sedan tillagas ute över öppen eld.

Det visade sig omgående i intervjuerna att samtliga förskolor har utevistelser varje dag. Minst en gång om dagen är de ute även om det oftast sker flera gånger. Samtliga pedagoger säger sig tycka om att vara ute och vill därför vara ute mycket med barnen. Pedagogerna upplever heller inte väder och vind som något hinder i utomhusverksamheten. Pedagogerna på samtliga förskolor menar på att det går att vara ute i alla väder.

"Ja, dom tycker ju det är väldigt roligt att vara ute när det regnar (skratt) när det är vatten"
(Pedagog 6, F2)

"Det är inga som; idag regnar det...då går vi inte ut...vi är ute iallafall" (Pedagog 2, F1)

"Ja det är liksom, vi har varit ute väldig blåst, snöväder, regnväder åh finväder (...) Ja, sen beror det på, utevistelsen är olika lång beroende på hur kallt det är och hur mycket det blåser (...)" (pedagog 3)

Vilka aktiviteter sker utomhus?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) beskriver hur de försöker lära barnen traditionella lekar och ringdanser vid utevistelse. Detta är något som Pedagog 2 (F1) också berättar om. Pedagog 2 (F1) påpekar dock att dessa lekar tas till då barnen behöver hjälp att komma igång med leken. Pedagog 1 (F1) och Pedagog 2 (F1) beskriver hur de tidigare målat på snö med vattenfärger. Pedagog 1 (F1) beskriver en önskan om att ta ut kreativiteten och skapandet, att pedagogerna på förskolan pratat om att de vill ta med sig material ut men att det praktiska hindrar verkställandet. Pedagog 3 (F1) beskriver att även om de haft med sig vatten och penslar ut så är de minsta barnen nöjda med de aktiviteter som finns att tillgå på förskolans gård. På gården finns det gungor, rutschkana och sandlåda. Pedagog 3 (F1) anser att det inte får bli för mycket aktiviteter för de mindre barnen. Det finns möjligheter att på gården uppleva olika underlag då det finns asfalt, gräs och en skogsdunge som barnen kan leka i. Pedagog 3 (F1) beskriver hur de större barnen kan få det tråkigt på gården, att de då kan gå iväg till någon lekpark och klättra eller bygga kojor. Vintertid så berättar Pedagog 3 (F1) hur de kan åka stjärklapp på kullen.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver cyklarna som ett populärt lekredskap. Sandlådan och klätterställningen är något som barnen också uppskattar vid utevistelse. Pedagog 5 (F2) håller med om cyklarnas popularitet och påtalar att cyklingen är bra i samarbets syfte då barnen oftast åker flera på en cykel. Sandlådelek och klättring på klätterställningar är annan lek som Pedagog 5 (F2) upplever är vanligt förekommande på förskolan. Pedagog 5 (F2) berättar också hur de nyss köpt in en speciell "sandlottssand" som ska vara bra att skapa med. Även pedagog 6 (F2) beskriver cykling, klättring och sandlådelekar som aktiviteter som är ofta förekommande ute, liksom fotbollsspelande, lek i lekstugan och hoppa hopprep. Pedagog 6 (F2) beskriver också hur de leker lekar med barnen utomhus.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver hur det finns gungor och sandlåda på förskolan som barnen uppskattar att leka med. De har en teknikvägg, fotbollsplan och bollplank. Det finns också en koja. Förskolan har tagit ut de lekar som kräver plats, så som leklådor med utklädningskläder t ex fotbollskläder, hockeyutrustning, brandmanssaker, polissaker mm. Pedagog 7 (F3) berättar hur lådorna är populära och hur delarna till hockeyutrustningen tillsammans med skateboardskydd kan få barnen att bli t.ex. robotar. Leklådorna är något som barnen uppskattar ute. De har även en hästlåda och hästhage. Pedagog 7 (F3) beskriver hur de också tagit ut mycket av de dagliga inomhusaktiviteterna. De har en snickarbänk ute där de snickrar samt stafflier för målning. Pedagog 8 (F3) beskriver samma utelek på förskolan som Pedagog 7 (F3) med utklädningskläder, fasta utomhusleksaker och skapande, dock påpekar Pedagog 7 (F3) att barnen även spelar bandy, leker med kätthästar och dockor. Pedagog 8 (F3) är noga med att påtala att barnen leker många andra lekar också, där det inte krävs materiella saker. Pedagog 9 (F3) beskriver hur de använder sig av samma aktiviteter ute som de gör inomhus som att måla, äta och vila. Allt går att göra ute då det mesta kan plockas ut.

Och sen är det att vi kan ta ut, vi har målat på snö, vi har inte tagit ut staffli men vi har pratat om att vi vill, dom ska kunna måla ute, vi har pratat om att ta ut en snickarbänk. Mycket är just det här praktiska som sätter käppar i hjulet tyvärr. Men nu är det höst och nystart så nu känner man sig lite laddad för...(…) Jag känner att ingenting är omöjligt så... (Pedagog 1, F1)

"Ja, det är liksom mycket av lekarna vi har inne, har vi tagit ut som behöver lite mer utrymme typ polis och tjuv, brandman, jägare. Hästlåda har vi och då har vi hästhage, fotbollskläder (...) Ja, och såna hära hockeygrejer du vet axelskydd, handskar, benskudd, skateboardskydd du vet. Dom blir ju robotar och dom blir liksom allt möjligt (skratt) (...)

Och sen har vi målning ute, snickring, snickeri har vi ute. Ja, det är mycket vi har tagit ut eftersom vi är ute mycket (...) Säkert har jag missat nånting " (Pedagog 7, F3)

Är det styrda aktiviteter eller är det fri lek?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) beskriver hur den lek som sker både är fri och styrd. Pedagog 2 (F1) menar att de låter barnen leka fritt och att pedagogerna går in och styr upp om barnen själva har svårt att komma igång med leken. Pedagog 2 (F1) beskriver hur pedagogerna under barnens fria lek kan sammanstråla på gården för att checka av och planera verksamheten, det är annars svårt att få tid för detta. Pedagog 2 (F1) menar att det inte alltid är skvaller som det pratas om när pedagogerna står i klunga på gården, det är också en del planering som sker. Pedagog 3 (F1) beskriver hur pedagogerna kan ta med material ut på gården, sen får barnen själva avgöra om de vill använda sig av materialet. De har inte några direkt styrda aktiviteter, däremot så följer de barnen och det dem vill göra.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver hur deras skogsbesök ofta är spontana. De besök som sker kan både innehålla styrda aktiviteter samt fri lek. Pedagog 4 (F2) menar att leken som sker på deras gård sker mer fritt och mindre styrt. Detta är något som även Pedagog 5 (F2) beskriver. Pedagog 5 (F2) påpekar att även bandyspel och sandlådelekar kan vara styrda aktiviteter från pedagogernas håll. Att de aktiviteterna används av pedagogerna i ett syfte att arbeta med samarbete och värdegrund. Pedagog 5 (F2) beskriver hur de kan planera hinderbanor. Pedagog 6 (F2) förklarar att barnen ofta får leka fritt och att pedagogerna är med och styr lite. Denne menar att det ibland kan bli stora grupper som leker tillsammans och att pedagogerna då kan behöva vara med och styra upp den redan pågående leken, detta för att hindra bråk och oenigheter.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver hur de inte enbart låter barnen leka fritt på gården utan att de även har styrda aktiviteter. Detta sker bland annat genom lekar som "kycklingen och räven" och en naturväska som de har på förskolan. Väskan kan barnen använda själva genom att hämta saker att använda sig av, t ex; lappar, floror, insektsböcker, förstörningsglas och små uppdrag om t ex matte mm. I väskan finns det även potatisskalare så barnen kan skala pinnar. Pedagog 8 (F3) menar att det ibland kan vara bra för barnen att få styrda aktiviteter då de även behöver träna på det. Samtidigt menar Pedagog 8 (F3) att den fria leken låter barnen aktivera sig själva. Pedagogerna kan då gå in med styrda aktiviteter om det behövs för att avstyra konflikter mm. Pedagog 8 (F3) beskriver hur de ofta använder sig av styrda lekar på vintern då barnen behöver aktiveras fysiskt för att inte frysa vid utevistelse. Pedagog 9 (F3) menar att även om den fria leken sker mest på förskolan så sker även planerad lek. De har ibland tagit ut vilan och haft sagostunder ute. Pedagog 9 (F3) beskriver hur grunden till aktiviteterna alltid ligger i barnens intresse och vad de vill göra.

Samtliga förskolor beskriver hur den lek som sker ute till största del handlar om fri lek. Om den fria leken flyter på så får den fortsätta. Pedagog 2 (F1) menar att de låter barnen leka fritt och att pedagogerna går in och styr upp om barnen själva har svårt med leken. Detta är något som Pedagog 6 (F2) och Pedagog 8 (F3) håller med om och menar att pedagogerna ibland måste vara med och styra upp om många leker tillsammans, så det inte blir bråk.

Får barnen vistas i andra miljöer än innanför förskolegårdens grindar (både utomhus och inomhusmiljöer)?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) beskriver hur de går till skogen en dag i veckan och att barnen får vara delaktiga i beslutet av vilken skog de ska gå till då de har tre alternativ. Pedagog 2 (F1) beskriver att skogen och andra lekparkar i närheten är platser som de brukar besöka. Pedagog

2 (F1) påpekar att miljön som ligger utanför gården är bra. Pedagog 2 (F1) och Pedagog 3 (F1) beskriver båda hur de på vintern går till en pulkabacke för att åka stjärtlapp och madrass. Pedagog 3 (F1) beskriver att förskolegården är fullt tillräcklig för de minsta barnen. På gården finns det olika underlag att gå på och balansera. Det finns sand, klättringsmöjligheter, stenar, stubbar, gungor och rutschkana. Pedagog 3 (F1) anser att det är viktigare för de äldre barnen att komma iväg från gården då det kan bli långtråkigt för dem att enbart vara på samma gård.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) anser att barnen får vistas i andra miljöer än innanför förskolans grindar, dock påtalas det att det skulle kunna vara mer frekventa besök då de inte sker speciellt ofta. Pedagog 4 (F2) beskriver att de har varit och matat fåglar, besökt biblioteket och när den egna gården inte fungerat också besökt andra lekpark. Pedagog 5 (F2) förklarar att barnen inte vistas i andra inomhusmiljöer, däremot så besöker de regelbundet återvinnings tillsammans med barnen. Pedagog 5 (F2) beskriver hur de ibland besöker andra lekpark, samt har Mulle- och Knytteverksamhet. Även Pedagog 6 (F2) berättar om biblioteksbesök, dock förklarar hon att de även promenerar i trafiken med barnen samt går till affären för att handla, Pedagog 6 (F2) förklarar att detta är viktigt då inte alla får göra sådana saker med sina föräldrar, därför vet de inte heller hur det går till.

Förskola 3:

Pedagog 7 (F3) menar att de mest använder sig av skogen och andra lekpark i sin verksamhet. Barngruppen delas in i mindre grupper, sedan går en grupp iväg från förskolan och besöker då oftast någon lekpark eller skogen. Pedagog 7 (F3) berättar även att de gör besök på biblioteket. Pedagog 8 (F3) berättar hur de nästan dagligen tar med sig en mindre grupp barn ut på promenad eller för att besöka någon lekpark. Även pedagog 8 (F3) berättar om biblioteksbesöket och hur de inte enbart är där för att låna böcker, de tar sig även tid att läsa, spela spel och klä ut sig. Biblioteket bjuder ofta in till aktiviteter som teater och pyssel som förskolan deltar i så ofta de kan. Pedagog 9 (F3) beskriver en förskoleverksamhet som använder sig av skogen, lekpark, teater och biblioteket i sin verksamhet. På vintern konstaterar Pedagog 9 (F3) att de även besöker pulkabacken.

Har pedagogerna regelbundet planerade aktiviteter utanför förskolans grindar eller är det mest spontant?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) förklarar att de aktiviteter som sker utanför förskolans grindar till största del är spontana. De kan däremot planera in att frukten ska ätas i skogen, de kan då utnyttja tillfället till att få in lite matematik, att barnen får köpa sin frukt för t ex tre kottar. Pedagog 1 (F1) menar att de förmodligen skulle se annorlunda ut om barngruppen enbart skulle bestå av femåringar. Pedagog 2 (F1) beskriver hur de en gång i veckan försöker att gå till skogen som en styrd aktivitet. Aktiviteter som pulkaåkning vid pulkabacken sker mer spontant då de samsas med andra förskolor och skolor om pulkabacken.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver hur planeringen har varit att pedagogerna ska ta med barnen till skogen en dag i veckan. Pedagog 4 (F2) menar dock att planeringen inte alltid följs, därför är det mest spontana besök som sker. Vid de besök som görs utanför grindarna så förekommer både fri lek och planerade aktiviteter. Pedagog 4 (F2) beskriver hur det inte alltid går som planerat. De planerade aktiviteterna blir av olika anledningar inte alltid av. Det viktigaste, anser Pedagog 4 (F2), är att pedagogerna har ett syfte med varför de går ut och vad barnen ska få ut av det. Pedagog 5 (F2) menar att de aktiviteter som är planerade utomhus är Mulle och återvinnings. Däremot är andra utflykter, som besök vid andra lekpark och liknande, mer spontana. Pedagog 6 (F2) berättar att de har både planerade och spontana

aktiviteter utanför grindarna. De kan gå spontant till skogen, ha med sig frukt och leka. Sen har de Mulle och då är det planerat.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver att de inte har så mycket planerade aktiviteter. De har planerat en utedag i veckan, då dagens alla aktiviteter sker ute, även matlagningen sker ute. Pedagog 7 (F3) förklarar att det är planerat att de ska gå iväg, sedan är det barnen själva som bestämmer vad de ska göra när de kommer fram. Pedagogerna erbjuder aktiviteter som t ex naturväskan och lekar, sen är det upp till barnen om de vill delta. Pedagog 7 (F3) beskriver hur biblioteksbesöken är planerade för att det rent praktiskt ska fungera. Pedagog 8 (F3) nämner också utedagen som den mest planerade aktiviteten, då det är svårt att gå iväg med alla och äta om det inte är väldigt planerat. Även naturväskan ses som en planerad aktivitet då innehållet är noga planerat. Pedagog 8 (F3) påpekar att de ofta har spontana utflykter på förskolan. Pedagog 9 (F3) menar att aktiviteterna som sker utanför förskolans grindar är både planerade och spontana.

Hur är barnens lek i naturen kontra den som sker på förskolegården?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) beskriver hur leken förändras när barnen kommer ut. Det blir färre konflikter ute och den lek som sker i skogen eller på gården är lugnare och mer harmonisk än den som sker inomhus. Barnen leker i större grupper när de är utomhus. Utomhus finns det mer utrymme och därmed blir det även lättare att få vara ifred. Även pedagog 2 (F1) beskriver hur leken i skogen blir mindre konfliktfull än inomhusleken. I skogen finns inga leksaker att slåss om utan skogen är full av pinnar. Pedagog 2 (F1) beskriver hur leken blir mer konfliktfull när det finns just leksaker att tillgå, att bristen av dessa gör leken bättre mellan barnen. Pedagog 2 (F1) beskriver hur fantasin frodas i skogen och hur barnen bildar grupper i olika bosättningar. Leken är annorlunda när det enbart finns naturmaterial att använda sig av. Pedagog 3 (F1) beskriver den mer motoriska delen. Även om barnen får motorisk träning av leken på gården, då de cyklar och åker rutschkana, så ändras den i naturen. Där kan barnen klättra över stenar, titta under eller klättra över stenar. Ska barnen gräva får de använda sig av händerna eller en pinne.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver hur barnens lek i naturen innehåller mindre konflikter och att konflikterna i stort sett upphör helt. Någon förklaring till detta har inte Pedagog 4 (F2) utan påtalar att naturen borde nyttjas mer i verksamheten. Pedagog 5 (F2) tycker inte det är någon direkt skillnad utan menar att samma lekar leks i skogen som på gården. Det är enbart materialet som ändras. Leker barnen brandman på gården så kan barnet springa omkring med en spade. Är de i skogen är det en pinne istället även om det i grunden är samma rollek. Skillnaden är enligt Pedagog 5 (F2) materialet. Pedagog 6 (F2) upplever att det är leken som förändras i naturen. I naturen måste det fantiseras, det leks med pinnar och byggs kojor. I skogen är barnen tvungna att utveckla fantasin.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver den största skillnaden som ljudnivån och att de inte har samma begränsning av ytan. I naturen har de mycket större yta att röra sig på. Pedagog 8 (F3) beskriver hur det är en helt annan lek som förekommer i skogen. De lekar som leks där förekommer inte på förskolegården utan är något som barnen gör när de är i skogen. Barnen har en koja i skogen och då blir det att leken kretsar kring det. Pedagog 8 (F3) beskriver hur lekarna i skogen ofta innefattar fler barn, att de leker i större grupper. Pedagog 8 (F3) konstaterar att det går att se hur nyttigt det är för barnen att byta miljö. Pedagog 9 (F3) kan inte se att leken blir bättre i naturen, däremot konstateras det att leken definitivt är lika bra i naturen som den som är inne. Pedagog 9 (F3) har däremot sett skillnader i grupperingarna i naturen och att barnen självmant bildar större grupper utomhus. Största skillnaden mellan

leken i naturen kontra den som sker på gården tycker Pedagog 9 (F3) är materialet. Att på gården leker barnen med bilar och leksaker medans i skogen kan en sten förvandlas till ett flygplan.

Vad innebär utomhuspedagogik för dig?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) känner sig osäker kring begreppet utomhuspedagogik och dess innebörd. Pedagog 1 (F1) menar att utomhuspedagogik handlar om att ta med sig förskolans verksamhet ut. Att det som görs inomhus också kan göras utomhus. Pedagog 2 (F1) pratar om utomhuspedagogiken som en pedagogik där all förskolans verksamhet dagligen sker utomhus. Pedagog 3 (F1) menar att skogsbesök inte innebär att förskolan har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. För att ha det måste förskolan ta ut den övriga verksamheten så som målande, skapande, rörelse, språk matematik och måltider. Pedagog 3 (F3) påtalar att även maten kan tillagas ute.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) beskriver hur hindren kan finnas hos sig själv, ett behov att det ska finnas materiella leksaker att tillgå för barnen. Att hindret sitter hos pedagogen själv och inte kommer av barnens egna önsknings. Pedagog 4 (F2) menar att det genom utomhuspedagogiken går ha motorikträning samt att se över den motoriska utvecklingen hos barnen. Pedagog 5 (F2) menar att utomhuspedagogik innebär att ha pedagogisk miljö i skogen, samt lära barnen att vara rädd om naturen och inte röra och förstöra. Utomhus går det också att arbeta med pussel, matematik, likasom det gör inomhus. Pedagog 6 (F2) beskriver hur utomhuspedagogiken handlar om att göra naturen intressant så att barnen bildar ett intresse för den. På gården har de satsat på rörelse genom att barnen har möjlighet att balansera, det finns en labyrinth att gå i samt en kulle att gå upp och ner för. Pedagog 6 (F2) beskriver att de odlar med barnen.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) menar att en bra utomhuspedagogik innebär att pedagogerna är med barnen och deltar i det lärande som sker. Att vara i skogen och barnen enbart får göra vad de vill tyder inte på bra utomhuspedagogik. Pedagogerna måste fånga upp barnen genom frågor och hjälpa barnen ta reda på information om saker som intresserar dem. Pedagogerna ska vara med barnen. Pedagog 7 (F3) menar att det finns mycket för barnen att lära sig ute. Att det är mycket lättare för barnen att ta till sig och lära när de själva kan vara med genom att känna och undersöka. Pedagog 8 (F3) anser att utomhuspedagogik är att ta med sig de aktiviteter som sker inomhus ut. Att det egentligen inte finns några skillnader mellan de två miljöerna. Pedagog 8 (F3) beskriver att det är viktigt för barnen att lära sig att vara i naturen, att det inte är naturligt för alla. Det är viktigt att barnen får lära sig hur skogen fungerar och hur den ska tas omhand. Pedagog 9 (F3) beskriver utomhuspedagogiken som ett uterum. Allt som görs inne kan göras ute. Pedagog 9 (F3) menar att det i utomhuspedagogiken ska gå att se ett lärande.

Anser du att ni har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) anser att de inte har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan. Pedagog 1 (F1) menar att det är deras lust och intresse som gjort att de är ute mycket. Pedagog 2 (F1) håller med om att det inte finns något utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan. Pedagog 2 (F1) menar att det snarare är så att de i efterhand kan se att de fick in vissa delar av läroplanen i den verksamhet som sker ute. Pedagog 3 (F1) anser att de inte har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt, utan det som sker på förskolan är utevistelse och att det är skillnad på det. Pedagog 3 (F1) menar att det inte arbetas aktivt med utomhuspedagogik, däremot finns det vissa inslag av den nämnda pedagogiken i deras arbetssätt. Detta är inget de gör medvetet.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) anser att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan även fast det går att utveckla mer. Deras strävan är att ha ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Pedagog 4 (F2) beskriver hur de nu på våren har varit ute mer än de varit inne. Att det är lätt att arbeta med motorik ute. Pedagog 5 (F5) anser att arbetssättet skiljer sig åt från pedagog till pedagog. Vissa har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt, andra har det inte. Det finns inget gemensamt arbetssätt över hela förskolan. Pedagog 5 (F2) anser däremot att den egna avdelningen har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt då de nyttjar skogens resurser, eller gårdens för att använda dem i det syfte som de vill ha den till. Pedagog 6 (F2) anser att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt och att det är en ständigt pågående process att utveckla gården och miljön. Pedagog 6 (F2) beskriver hur långsiktiga planer kan göras, som t ex vid odling som är en lång process från att så ett frö till att det ska gå att skörda.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) anser att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt och hur det yttrar sig bl.a. genom att de alltid har en plan för de aktiviteter som sker. Även om en promenad sker spontant så finns det en tanke bakom vilket material som tas med för att väl ute kunna göra aktiviteter. Aktiviteterna som sker planeras utifrån läroplanen för att kunna uppfylla de mål som finns där. Pedagog 8 (F3) anser att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt och menar att de kommit väldigt långt när det gäller det. Pedagog 8 (F3) anser att de arbetar väldigt hårt för att kunna ta ett kliv framåt. De arbetar hårt för att stimulera barnens olika behov. Det ska finnas någon aktivitet för alla barnen ute, alla tycker inte om samma saker och vissa barn kanske inte har nått som passar just dem där ute. Då är det upp till pedagogerna att planera det så alla barnen trivs med att vara ute. Pedagog 9 (F3) menar att även om de anser sig ha ett utomhuspedagogiskt arbetssätt så kan det alltid bli bättre. Även Pedagog 9 (F3) talar om utegårdens betydelse och hur de arbetar för att utveckla gården ytterligare, göra den mer attraktiv för barnen genom att skapa plats för naturvetenskapliga saker ute som t.ex. experiment. Pedagog 9 (F3) menar att det är ett fantastiskt tillfälle för barnen att lära sig utomhus, då de får ta hjälp av alla sina sinnen. Barnen kan ju med fördel vara ute och upptäcka saker, forska och känna med sina sinnen.

Arbetar ni på förskolan utomhuspedagogiskt för att nå målen i förskolans läroplan (Lpfö 98, reviderad 2010)?

Förskola 1: Ingen av pedagogerna på förskolan säger sig arbeta medvetet med utomhuspedagogiken för att nå läroplanens mål, dock konstateras att de i efterhand har lyckats checka av vissa mål som blivit uppfyllda genom aktiviteter ute.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) anser sig arbeta medvetet utifrån läroplanen utan att kunna motivera sitt svar. Efter att ha funderat en stund konstaterar pedagogen att just målen kring barnens motorik är lättare att nå genom ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Pedagog 5 (F2) tycker att förskolan använder sig av läroplanen som ett komplement, dock använder de sig inte av den helt och hållet. Pedagog 6 (F2) säger sig ha ett medvetet arbete kring läroplanen, att de funderar kring läroplanen både före och efter aktiviteter som sker, dock kunde inget exempel ges.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) anser att de ständigt har med sig läroplanen i verksamheten och att de utgår från den när de planerar. Pedagog 8 (F3) menar att just naturväskan är ett exempel på hur de arbetar med utomhuspedagogiken för att nå läroplanens mål. De har tänkt mycket på bl.a. natur och matte. Pedagog 8 (F3) beskriver hur just naturväskan vuxit fram just genom att de aktivt velat arbeta just utomhuspedagogiskt för att nå målen i läroplanen. Pedagog 9 (F3) tycker sig arbeta utomhuspedagogiskt för att nå målen i läroplanen. Pedagog 9 (F3)

menar att läroplanen är förskolans grund och det i kombination med att lära sig ute och ta in med alla sinnen ger en fantastisk möjlighet.

Vilka möjligheter upplever du uppkommer genom utomhuspedagogiken?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) anser att barnens förmåga att upptäcka och utforska kan öka för barnen i och med ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Sen menar Pedagog 1 (F1) att barnen kan få en mer harmonisk dag då konflikterna minskar utomhus. Pedagog 2 (F1) anser att det kommer mycket positivt genom utomhuspedagogiken. Bara det att vara ute och speciellt i naturen gagnar barnen både när det gäller barnen som egna individer och som en grupp. Pedagog 3 (F1) menar att det positiva med ett utomhuspedagogiskt arbetssätt är att uterummet kan ses som den tredje pedagogen. Det finns ingen takgräns vilket gör att ljudnivån inte blir något problem. Pedagog 3 (F1) anser också att det är lättare att fånga upp barnen utomhus och bryta en lek eller aktivitet som är på väg åt fel håll. Inomhus begränsas barnen av både väggar och leksaker som finns runt omkring dem, den begränsningen finns inte ute.

"Ja alltså, fördelarna för mig, det är ju tycker jag att ute är ju uterummet är ju liksom den tredje pedagogen" (Pedagog 3, F1)

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) anser att fördelen med utomhuspedagogiken är att upplevelserna inte har några gränser. Sinnesupplevelser är lätt att få till ute. Pedagog 5 (F2) menar att det enbart uppkommer möjligheter genom ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Pedagog 6 (F2) menar att det är positivt för barnen att få vistas ute i friska luften och göra olika saker. Barnen behöver röra på sig något som sker naturligt i skogen genom att de klättrar mm. Pedagog 6 (F2) menar att en del barn har större behov av sådana aktiviteter. Pedagog 6 (F2) anser att det är bra med aktiviteter där barnen får röra sig då de i samband med rörelse bildar kroppsuppfattning.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) anser att ett utomhuspedagogiskt arbetssätt är positivt då allt känns mycket enklare i verksamheten av att ha det arbetssättet. Pedagog 7 (F3) menar att det är lättare att fånga upp barnen ute. Vissa barn har dessutom ett större behov av utrymme än andra vilket blir enklare att tillgodose utomhus. Pedagog 8 (F3) förklarar hur materialet ser annorlunda ut utomhus, det är naturligt. Det är mycket rörelse och annan aktivitet, lite mer spännande och äventyrsaktigt. Pedagog 8 (F3) menar att barnen är lugnare utomhus och att det där inte är något problem med ljudnivån då ljudet verkar absorberas av luften. Pedagog 9 (F3) talar om hur ett utomhuspedagogiskt arbetssätt ger en lugnare barngrupp. Att barnen behöver vara ute och röra på sig. Barnen har dessutom ett intresse för vad som finns ute.

Vilka hinder upplever du uppkommer genom utomhuspedagogiken?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) kan inte se några hinder med att arbeta utomhuspedagogiskt på förskolan. Pedagog 2 (F1) däremot anser att föräldrar kan vara ett hinder då de inte alltid har med de kläder till förskolan som krävs för den väderlek som råder. Pedagog 2 (F1) menar att det ibland kan vara ett hinder att barnen inte har regnkläder och gummistövlar på förskolan, då kan de inte vara ute vid t ex regnväder. Pedagog 3 (F1) menar att det på gården inte finns några hinder utan de uppkommer först om de ska gå iväg någonstans. Hindret består då i att barngrupperna idag är alldeles för stora. Pedagogerna har fler arbetsuppgifter än att ta hand om barnen. Det är möten som ska genomföras och planering som ska göras. Detta tar tid från barngruppen. Pedagog 3 (F1) beskriver att även om det tas in vikarier så blir det inte samma sak som om det är ordinarie personal på plats. Ett annat hinder, menar Pedagog 3 (F1), är att pedagogerna prioriterar olika och arbetar åt olika håll. Arbetslaget måste vara samspelt för att det ska bli ett lyckat arbete och kan annars utgöra ett hinder i detta arbetssätt.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) anser inte att det finns några hinder med att arbeta utomhuspedagogiskt. Pedagog 5 (F2) menar att det enda hindret som finns är pedagogernas egna fördomar och de hinder som pedagogerna själva sätter upp. Pedagog 6 (F2) anser inte att det finns några hinder med utomhuspedagogiken utan det är enbart roligt att vara ute med barnen.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) kan inte se några hinder med utomhuspedagogiken. Pedagog 8 (F3) menar att pedagogernas eget tänk kan utgöra ett hinder. Pedagog 8 (F3) förklarar att barnen kan bli hindrade om de har för mycket eller för lite kläder. Om barn fryser, svettas eller har osmidiga kläder så blir det svårt att röra sig. Utevistelsen blir då inte speciellt njutbar. Pedagog 8 (F3) anser att fel kläder som inte är anpassade efter väder och vind kan hindra det mesta. Pedagog 9 (F3) associerar till deras utedag en dag i veckan och konstaterar att det inte finns några hinder.

Arbetar ni för att skapa medvetenhet hos barnen för djur och natur?

Förskola 1: Pedagog 1 (F1) beskriver att de pratar mycket om djur och speciellt kryp. De deltar i skräpplockardagar och lär barnen att inte slösa på jordens resurser. Pedagog 1 (F1) menar att de genom att lära barnen vårda och värna om vår miljö i en ung ålder, kan förebygga att de missbrukar och slösar på den när de blir äldre. Pedagog 2 (F1) menar att det är något de ständigt arbetar med, som finns med som en pedagogisk tanke och ingår i det vardagliga arbetet på förskolan. Pedagog 3 (F1) förklarar att de använder sig av barnens förmåga att känna empati för djur i sitt arbete med att skapa medvetenhet för djur och natur. Pedagog 3 (F1) beskriver hur de också får in värdegrunden i arbetet med djur, då det handlar om att ta hand om och tycka om varandra.

Förskola 2: Pedagog 4 (F2) förklarar att de är ute mycket under dagen och pratar med barnen om att vara försiktig och vårda naturen. Pedagogerna på förskolan har pratat mycket om hur de ska påbörja arbetet med att skapa medvetenhet hos barnen för djur och natur, Pedagog 4 (F2) menar dock att det inte går att avgöra hur långt i arbetet de har kommit. Pedagog 5 (F2) menar att de har ett pågående arbete kring ämnet, både inomhus och utomhus. De läser sagor, pratar om att vårda och inte förstöra, de arbetar med Mulle och har utflykter. På förskolan finns också en upptäckarverkstad där ämnet tas upp. Pedagog 6 (F2) är inne på samma spår och påpekar att de har ett pågående arbete med Grön Flagga¹. Pedagog 6 (F2) förklarar att de i upptäckarverkstan pratar mycket om naturen, varför vissa saker inte får slängas i soporna. Sopsortering sker också på förskolan.

Förskola 3: Pedagog 7 (F3) beskriver hur de ska påbörja ett temaarbete kring djur och natur då många barn tror att det bor tigrar och lejon i skogen. De ska därför börja arbetet med att ta upp svenska djur i skogen för att barnen ska bli mer medvetna om den natur som omger dem. Pedagog 8 (F3) menar att barnen på förskolan redan har en medvetenhet om djur och natur. Det är ett ständigt pågående samtalsämne på förskolan. De pratar med barnen om skräp och vart det ska slängas. Elden, hur ska den skötas och får det eldas vart som helst. Djuren i naturen, får barnen skrämna dem och hur kan de tas om hand.

---

¹ Grön flagg drivs av stiftelsen Håll Sverige Rent. Det är ett kostnadsfritt redskap samt en certifiering för förskolan och skolan att arbeta med hållbarhetsarbete. Målet är att arbeta mot läroplanens mål helt utifrån barnens upptäckarlust och deras egna idéer. (Håll Sverige Rent 2013)

4 DISKUSSION

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur pedagogerna ser på begreppet utomhuspedagogik och hur och om de använder sig av detta pedagogiska synsätt för att nå målen i förskolans läroplan (Lpfö, reviderad 2010). Resultatet kommer att diskuteras utifrån de frågeställningar som ligger till grund för undersökningen.

4.1 Hur stor del av dagen på förskolan bedrivs utomhus?

Det framkommer tydligt att barnen på samtliga förskolor får vistas ute minst en gång per dag. Förskolorna tydliggör att utevistelse är något som de gillar och tycker är viktigt i verksamheten, att de därför är ute upp till tre gånger per dag. Trots att förskolan har en egen läroplan så framkommer det i resultatet att två av tre förskolor inte har något direkt syfte med sin utevistelse. Pedagogerna på förskola 1 och 2 har olika synsätt kring hur de arbetar medvetet utomhuspedagogiskt för att nå läroplanens mål. Pedagogerna på förskola 1 och 2 kunde inte motivera hur de använder sig av läroplanen därför dras slutsatsen att förskolan inte använder sig av utomhuspedagogiken vid arbetet med läroplanen. Läroplanen används mer som en checklista där pedagogerna "bockar av" de mål som uppfyllts genom barnens lek.

Läraryrket (2005) förklarar att det inom förskolan finns en tradition av utevistelser. Däremot så saknar pedagogerna kunskaper om varför det är viktigt att ha en pedagogisk verksamhet ute samt hur det går att utöva det. Detta visar sig i resultatet då pedagogerna tydliggör att utevistelsen sker för att pedagogerna tycker om att vara ute. Detta i kombination med att det anses bra för barnen, både rent generellt med utevistelser, samt att det är bra för barnens motorik anges som syfte till varför pedagogerna är ute med barnen. Austli (2012) menar att utevistelsen är viktig för barnen då den är positiv för barnens utveckling, den ger en lärmiljö som är mer stimulerande i jämförelse med en inomhusmiljö. Austli förklarar att utevistelsen ofta är positiv i den bemärkelsen att de barn som kan ha problem med vanliga inomhusaktiviteter kan ha lättare att delta i de aktiviteter som sker utomhus. Detta är något som inte anammats på majoriteten av förskolorna. Endast förskola 3 säger sig ha läroplanen (Lpfö 98, reviderad 2010) som grund för de aktiviteter som sker i utomhus på förskolan.

I resultatet visar det sig också att den utevistelse som sker på förskolan till största del är förlagd på den egna förskolegården. Ericsson, Grahn & Skärbäck (2009) beskriver hur viktigt det är att förskolans gård är stimulerande för barnen. Barnen behöver utrymme för lekar av olika slag som t.ex. lekar som främjar motoriken eller där de använder sig av den egna fantasin. Enligt förskolans läroplan (Lpfö 98) så har förskolan som uppdrag att uppmuntra barnens upptäckarlust och vilja att undersöka omvärlden. Ericsson, Grahn & Skärbäck (2009) menar på att barnens motoriska utveckling kan variera beroende på vilken typ av gård de vistas på under uppväxten. Att förskolegårdar som är begränsade, till ytan samt när det gäller barnens möjligheter till motoriska övningar, kan bromsa barnens naturliga utveckling samt ge en negativ inverkan på barnens koncentrationsförmåga.

Av resultatet görs tolkningen att pedagogerna på förskola 1 och förskola 2 ser ett hinder i att gå iväg från förskolan då barngrupperna är stora och pedagogerna få till antalet. De stora barngrupperna i kombination med personaltäthet gör att det blir svårt med planeringstid. Pedagog 2 (F1) påpekade detta genom att tydliggöra hur pedagogerna tar tillfället i akt att planera verksamheten när barnen leker ute på gården. Att detta är anledningen till att pedagogerna kan upplevas stå i klunga och prata.

Samtliga pedagoger tydliggör att utevistelse är viktigt och att barnen får vara ute minst en gång per dag. Dock används inte utevistelsen medvetet för att främja barnens utveckling. Beror detta på okunskaper kring ett utomhuspedagogik arbetssätt? Eller är det så att det är kunskaperna kring hur läroplanen kan användas som brister? Vad beror det på att pedagogerna inte använder läroplanen som ett verktyg för barnens utveckling? Använder pedagogerna sig även av läroplanen som en checklista i den övriga pedagogiska verksamheten? Kan det vara så att pedagogerna blir pressade av att de måste få in alla läroplanens delar i verksamheten? Att stora barngrupper i kombination med liten personalstyrka gör det svårt att planera verksamheten med aktiviteter utformade efter läroplanen. Är det så att pedagogerna upplever det enklare att checka av målen efterhand som de får in de specifika målen i verksamheten, även om aktiviteterna i grunden inte är planerade för att uppfylla läroplanens mål?

4.2 Använder sig pedagogerna medvetet av andra miljöer än förskolans inne- och utomhusmiljö för genomförandet av styrda aktiviteter?

Det som framkommer i resultatet är att samtliga förskolor har aktiviteter i andra utomhusmiljöer. Miljöerna de sedan använder sig av, skiljer sig åt mellan förskolorna. Användandet av andra inomhusmiljöer var ytterst begränsat. Lärarförbundet (2005) menar att pedagoger ofta låser sig vid föreställningen om att utomhuspedagogik ska ske i naturen, där pedagoger och barn tillsammans vistas ute hela dagar och lever friluftsliv. Utomhuspedagogik innefattar i själva verket också kultur, språk, historia och geografi. Austli (2012) tydliggör att det viktigaste i de naturvistelser som sker med barnen är att pedagogerna synliggör sitt eget naturintresse för barnen samt visar sig nyfiken och engagerad i det som barnen utforskar, upptäcker och upplever. I resultatet framkom det att enbart förskola 3 har planerade aktiviteter som aktivt genomförs varje vecka. Pedagog 2 (F1) menar att situationen på den egna avdelningen kunde ha sett annorlunda ut om gruppen enbart bestod av 5-åringar. Detta tolkas som att pedagogen ser ett hinder i att gå iväg med de yngre barnen. Kan det vara så att många pedagoger blir stressade av de frågor som kan uppkomma genom vistelser i naturen? Att det i kombination med den egna okunskapen om ämnet så avstår hellre pedagogerna från att vistas i naturen och blir därför kvar på den egna gården? Austli förklarar att pedagogen inte behöver veta allt om naturen i förväg. Kunskapen kan sökas tillsammans med barnen, där barnen och pedagogerna är varandras medupptäckare.

Granberg (2000) beskriver hur det blir färre konflikter mellan barnen i den lek som sker utomhus samtidigt som deras fantasi sprudlar och de är mer aktiv. Detta stämmer överrens med det som visar sig i resultatet, då pedagogerna ser barnens lek i skogen som mer harmonisk och mer fantasifull än den lek som sker på den egna gården. Pedagogerna ser leken i skogen som mindre konfliktfull samt att ljudnivån är lägre i skogen än på den egna gården. Barnen är i skogen inte begränsade av ytan. I resultatet framgick att de aktiviteter som förskolan hade utanför den egna förskolegården var spontana och utan direkt syfte.

Dahlgren & Szczepanski (2004) menar att det är viktigt för barnen att lärandet sker i olika kontexter. Genom att nyttja olika lärmiljöer och ta del av det som erbjuds i samhället så blir inläringen mer variationsrik när det gäller både miljö och inläringssätt. I läroplanen för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010) står det att barnen, under dagen på förskolan, ska få möjlighet att utveckla sin egen uppfinningsförmåga, fantasi och skaparförmåga. Detta bör ske genom aktiviteter på förskolan där barnen får tillgång till lek och annan sysselsättning i varierande miljöer, både inomhus och i naturlig utomhus miljö så som i skog och mark. Resultatet visar att pedagogerna själva upplever naturvistelser med barnen som mer

harmoniska och mindre konfliktfulla än på den egna förskolegården. Detta i kombination med den bevisat positiva inverkan naturen har på barnens utveckling, gör att det är förvånande att två av förskolorna inte utnyttjar naturen i sin läroprocess.

Söderström (2013) beskriver hur uteförskolor rent generellt, av både pedagoger och föräldrar, anses vara ett hälsosammare alternativ till den traditionella förskolan som driver sin verksamhet både inomhus och utomhus. Nyhus Braute & Bang (1994) menar att i det samhälle som vi idag lever i så vistas barnen till stor del inomhus. Bostadsområdena blir större och mer tätbebyggda och ger mer trafik, vilket gör att naturmiljöerna runtomkring får ge vika för bostäder och vägar. Dahlgren & Szczepanski (2004) menar att barn idag oftast bara rör sig mellan skolan, köpcentrum och sitt hem. De miljöproblem vi idag står inför måste hejdas och detta kan inte ske utan att vi människor har en relation till samt förståelse för naturen och hur den måste vårdas. Nyhus Braute & Bang (1994) menar att risken är stor att människor som inte bildar ett intresse och känslor för naturen inte förstår vikten av att ha skydda den.

4.3 Vad har pedagogerna för syn på begreppet utomhuspedagogik?

Resultatet visar hur pedagogernas tankar kring begreppet utomhuspedagogik skiljer sig åt beroende på vilken förskola de arbetar på. Pedagogerna på förskola 1 och förskola 2 har en liknande syn på utomhuspedagogik medan pedagogerna på förskola 3 skiljer sig från de övriga då de har en syn på begreppet som närmare stämmer överrens med NCUs begreppsdefiniering. Hur kommer det sig att samtliga pedagoger från förskola 3 har större begreppsförståelse än pedagogerna från förskola 1 och förskola 2? Varför är inte begreppsförståelsen bland pedagogerna mer utspridd på förskolorna? Kan det vara så att pedagogerna påverkas av sina kolleger eller beror den skilda synen på förskolornas eventuella inriktningar eller arbetssätt?

Resultatet visar att pedagogerna på förskola 1 och 2 har en bild av utomhuspedagogik där all verksamhet inomhus tas ut till gården eller skogen. Att det är skillnad på utomhuspedagogik och utevistelse. Pedagogerna på förskola 3 menar att det inte ska vara någon skillnad på förskolans inomhusmiljö och utomhusmiljö. De menar att gården hela tiden måste anpassas till de barn som ska vistas där, att förvandlingsprocessen är ständigt pågående allteftersom nya barn tillkommer och äldre slutar. Pedagog 9 (F3) menar att vid ett utomhuspedagogiskt arbete har pedagogerna som syfte att det ska ske ett lärande. Kopplingen mellan utomhuspedagogik och lärande är något som just Dahlgren & Szczepanski (2004) påpekar, de menar att själva andemeningen med utomhuspedagogik är att använda sig av autentiska miljöer i lärandet, att ta med sig lärandet in i andra kontexter.

Szczepanski (2007) menar att vår förmåga att lära och minnas ökar med vår mentala och kroppsliga hälsa. I och med att vi har ett fysiskt och psykiskt välbefinnande så ökar också vår förmåga att vilja lära. Dahlgren & Szczepanski (1997) menar att utomhusvistelsen inte enbart är bra ur rörelse och motorik aspekten. På grund av allt större problem i samhället med hälsoproblem som bl.a. fetma och benskörhet så måste vi lägga grunden för att våra barn ska bli en sundare generation med bättre förutsättningar. Söderström m.fl. (2013) menar att barn på uteförskolor visat sig ha mindre problem med övervikt, de sover bättre med längre tids nattsömn. Forskningen visar också på att barn på uteförskolorna i allmänhet har ett bättre välbefinnande. Quennerstedt, Öhman & Öhman (2011) menar att barnens immunförsvar visat sig starkare hos barn på förskolor som vistas ute mycket, de är därmed friskare än barn som är mycket inomhus. Granberg (2000) förklarar att barn på uteförskolor också tillfrisknar fortare

än barn på traditionella förskolor. Smittor minskar med utomhusvistelsen på grund av att luften är i ständig rörelse utomhus, den är också fuktigare. Den senaste forskningen (Söderström m.fl., 2013) visar dock på att barn som går på uteförskolor visar upp högre nivåer av stresshormonet kortisol än de barn som går i traditionella förskolor. Att barnen har en högre nivå av stresshormonet anser forskarna inte beror på att barnen i själva verket är ute, utan som ett resultat av en kraftigare fysisk ansträngning. Utomhus så rör barnen mer på sig än inomhus. En av forskarna, Margareta Söderström (SVT Gävleborg, 2013), menar att det kan bli en för stor ansträngning för de yngre barnen att vara ute hela dagar. Under tre års ålder bör barnen därför dela sin vistelse mellan inomhus och utomhusaktiviteter.

Resultatet visar att det endast är på förskola 3 som pedagogerna är eniga om att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. På förskola 2 anser två av pedagogerna att de har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt medan pedagog 5 (F2) menar att det pedagogiska synsättet varierar mellan pedagogerna. Detta tolkas som att de inte arbetar mot ett gemensamt mål mot ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Pedagog 3 (F1) anser att de har utevistelse och inte utomhuspedagogiks verksamhet. Detta är något som jag anser passar in på samtliga förskolor, då pedagogerna enbart sammankopplar utomhuspedagogik med de aktiviteter på förskolan som sker utomhus. Jag anser att pedagogernas syn på begreppet utomhuspedagogik är begränsat då de inte har kunskap om dess verkliga innebörd. Detta resulterar i att förskolorna har samt deltar i aktiviteter som skulle kunna klassas som utomhuspedagogik, om de bara själva vore medvetna om det och hade en medveten pedagogisk tanke bakom aktiviteten. Resultatet visar att samtliga pedagoger anser att det är positivt med utomhuspedagogik och att det är bra för barnens motoriska utveckling. Pedagogerna menar att barnen får en mer harmonisk dag utomhus, med färre konflikter och lägre ljudnivå. Pedagogerna anser också att möjligheterna till sinnliga upplevelser ökar likasom möjligheterna till att upptäcka och utforska.

Grahn (2007) menar att naturens positiva inverkan på barnens motoriska utveckling har en grund i att barnen övar sin motorik då de, i miljöer som är rik på natur, övar upp sin balans, sin förmåga att koordinera sina rörelser samt övar upp sin kondition. Grahn beskriver hur hans forskning visat hur barn som vistas på naturfattiga förskolegårdar visar på sämre koncentrationsförmåga, brister mer i sin hänsyn till andra barn, är mer oberäknlig, visar svårigheter att slutföra aktiviteter samt har ett mer riskfyllt handlande än de barn som vistas i miljöer med en rik natur. Detta är något som också Söderström m.fl. (2013) stödjer med sin forskning, de menar att utevistelsen har en positiv inverkan på barnen. Söderström m.fl. menar att barnen i uteförskolor har större koncentrationsförmåga och är lugnare än barn i traditionella förskolor.

I resultatet framkommer att pedagogerna har svårt att se några nackdelar med att ha ett utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan. Däremot konstateras att pedagogernas egen attityd kan sätta käppar i hjulet för arbetet då det är viktigt att arbetslaget är samspelt. Stora barngrupper anses också som en svårighet i arbetet då det kan vara svårt att gå iväg från gården med många barn. Det största hindret som pedagogerna upplever är föräldrar som inte förstår vikten av att barnen har bra kläder, anpassade efter väder och vind.

".....det är upplever jag när dom, om dom är hindrade av att dom har fel kläder...asså att dom fryser eller att dom inte har så att dom kan röra sig och att sånt blir jobbigt. Och när det varit kallare att dom liksom har blivit frusna och så där. Då blir det inte så roligt och vara ute och det hindrar väl det mesta" (Pedagog 8, F3)

Nyhus Braute & Bang (1994) förklarar att just kläder är en viktig del när barngruppen ska tas med ut i naturen. Utan bra kläder så spelar det ingen roll hur bra utevistelsen är planerad. Kalla, blöta eller svettiga barn kommer inte att uppfatta naturen på samma sätt som de barn som är klädda efter rådande väderförhållanden. Nyhus Braute & Bang påpekar att det är lika angeläget att pedagogerna, på samma sätt som barnen, är klädda efter väder och vind. Granberg (2000) menar att de små barnens rörlighet måste tillgodoses, då det är lätt att för många lager kläder begränsar rörligheten och istället bidrar till att barnen fryser mer då de inte kan hålla blodcirkulationen igång genom att röra på sig. Genom att pedagogerna också har bra kläder blir det lättare för dem att uppleva, utforska och lära tillsammans med barnen.

Resultatet visar att samtliga pedagoger anser att det är viktigt att barnen skapar en medvetenhet för djur och natur. Pedagogerna påpekar att de själva ständigt arbetar för att öka den medvetenheten hos barnen. Austli (2012) menar att det viktigaste pedagogerna kan göra är att agera som förebilder och visa intresse och nyfikenhet för naturen. Nyhus Braute & Bang (1994) förklarar att det är nu grunden läggs för den relation och den attityd barnen kommer att få till naturen. Johansson (2004) menar att även om barnen inte från början har en relation till naturen och dess rika djurliv, så kan positiva upplevelser hjälpa barnen att utveckla en positiv relation till djur och natur och därmed få barnen att bli intresserade av att delta i kommande aktiviteter i naturen. Resultatet visade att pedagogerna har ett intresse i att vistas ute med barnen, även om de i dagsläget inte har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt. Samtliga pedagoger anser att utomhuspedagogik är bra och alla förskolor har utomhuspedagogiska aktiviteter. Som resultatet däremot visar så är ofta pedagogerna omedveten om att aktiviteterna är utomhuspedagogiska. Dahlgren & Szczepanski (2004) förklarar att pedagogernas intresse för utomhuspedagogik har stigit och ser ett problem i att många förskolor idag är belägna i stadsmiljö och därför kan vara i behov av transporthjälp för att ta sig till naturområden. Dahlgren & Szczepanski hävdar att varierande miljöer har en betydelse för ett resultatrikt lärande.

Tillförlitlighet

Metoden för denna undersökning är en kvalitativ intervju som genomfördes på tre förskolor där intervjuer gjordes med nio stycken pedagoger. Jag anser att den kvalitativa intervjun har varit rätt metod att använda, då den gett svar på de frågeställningar som legat till grund för denna undersökning. Att använda digital ljudinspelning vid intervjuerna har varit en värdefull hjälp för arbetet med resultatet, då det går att lyssna på intervjun oändligt många gånger och på så sätt upptäcka nya saker. Intervju som metod för undersökningen har varit bra, dock skulle den ha kunnat kompletteras med observationer för att få en tydligare bild av pedagogernas eget arbete. Alla intervjuer har genomförts på samma sätt. Frågor har ställts och pedagogerna har svarat utifrån sina egna tankar och åsikter. Frågorna har varit noga formulerade och följdfrågor har ställts för att tydliggöra svaren om något varit otydligt. Resultaten som framkommit i undersökningen grundar sig på svar från ett begränsat antal pedagoger i en mindre stad. Det är möjligt att resultatet sett annorlunda ut om undersökningen gjorts med fler pedagoger vid andra förskolor runt om i landet.

Utomhuspedagogik på förskolan

De kvalitativa intervjuer som gjordes i denna undersökning gav svar på de frågeställningar som låg till grund för undersökningen; Hur stor del av dagen på förskolan bedrivs utomhus? Använder sig pedagogerna medvetet av andra miljöer än förskolans inne- och utomhusmiljö för genomförandet av styrda aktiviteter, i sin strävan att bidra till barnens utveckling och lärande? Vad har pedagogerna för syn på begreppet utomhuspedagogik?

Genom analys av resultatet visar det sig, att barnen på de förskolor som deltog i undersökningen, vistas ute en stor del av dagen på förskolan. Alla pedagoger säger sig gå ut minst en gång per dag, dock påpekar de att det oftast blir två till tre gånger per dag. Vistelsen sker till största del på den egna gården. Aktiviteter som sker på gården är sällan planerade utan utevistelsen kopplas till stor del ihop med fri lek. Av de pedagoger som deltog i undersökning så var det enbart pedagogerna på förskola 3 som genomförde regelbundet planerade utflykter till skogen. De övriga förskolornas naturbesök var mer spontana. Nyhus Braute & Bang (1994) menar att det finns ett problem med utevistelser på den egna gården. Många förskolegårdar hamnar i skymundan när förskolan byggs, planering läggs på själva förskolan och oftast läggs ingen energi kring planerandet av själva gården. Många förskolegårdar saknar viktiga aspekter för att vara utvecklande för barnen, då planering och ekonomiska resurser saknas. Granberg (2000) menar att förskolans utemiljö måste vara noga planerad för att vara utvecklande för barnen. Att förskolegården ska engagera barnen till att vilja röra på sig och utforska. Enligt Granberg så är det viktigt att gården har varierande underlag så som släta ytor till terräng. den bör luta och ha platser för såväl lek, "rum" där barnen kan leka ostört samt balansövningar. Helt enkelt en miljö som är varierande och anpassad för barnens utveckling.

Samtliga förskolor använder sig av skogen och andra lekparkar i sin verksamhet. Det framkommer i resultatet att pedagogerna på förskola 1 och 2 inte medvetet använder sig av läroplanen (Lpfö 98, reviderad 2010) vid sina utevistelser för att nå dess strävansmål. Förskola 3 säger sig ständigt ha läroplanen som grund för de aktiviteter som sker på förskolan. Att all planering utgår från den. Det är mycket fri lek och pedagogerna på förskolorna har sällan planerade aktiviteter. Johansson (2004) menar att skogen är en utomordentlig lekplats för barnen. I skogen finns det oändligt med material som barnen kan använda i sin lek. Granberg (2000) menar att en positiv aspekt av utevistelsen är att konflikterna minskar utomhus. Johansson (2004) menar att skogen är den miljö som ger barnen flest möjligheter till både lek och utveckling genom sina möjligheter till fantasilekar och rörelseutrymme. Detta är något som även Granberg (2000) påtalar genom att förklara att utomhusvistelse gör barnen mer fantasifullare och lekarna mer omväxlande.

Resultatet visar att pedagogerna vid samtliga förskolor har en bild av att utomhuspedagogik är ett arbetssätt där förskolans verksamhet ska ske utomhus, på den egna gården eller i naturen. Det räcker inte med att vara utomhus utan förskolans vardagliga aktiviteter måste tas ut. Inställningen pedagogerna hade till begreppet var att allt som kan göras inne kan göras ute. Detta är något som även Granberg (2000) tagit fasta på och menar att det är viktigt vid aktiviteter utomhus att pedagogerna inte lämnar sin pedagogiska tanke och metodik inomhus. Granberg menar att det går att bryta den traditionella förskoleverksamheten genom att förlägga majoriteten av dagen utomhus. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010) påtalar att förskolan har som mål att barnen *"utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap"* (sid 12). Vad passar då bättre än att ta ut barnen till skogen, bygga kojor eller små vätt- eller trollhus? I naturen får fantasin fritt spelrum och material finns i mängder. Pedagogerna var positiva till utevistelse men såg ett hinder i att barn inte alltid har kläder efter den väderlek som råder. Vikten av att barnen har bra kläder är något som också Nyhus Braute & Bang (1994) tar upp. De menar att det, på många förskolor, är problematiskt att föräldrar inte förser barnen med de kläder de behöver för förskolans aktiviteter.

Förslag till fortsatt forskning/praktisk tillämpning

Det vore intressant att se en fortsatt forskning till varför inte fler förskolor använder sig av utomhuspedagogiken i syfte att nå läroplanens mål. Den forskning som finns visar på positiva utvecklingsmöjligheter för barn både när det gäller deras fysiska så som psykiska välbefinnande. Det som framkommit i undersökningen är att barn som vistas mycket utomhus har en friskare uppväxt. Får barnen dessutom vistas i naturmiljö har de bättre förutsättningar för motorisk utveckling och lärande än barn som inte får det. Vad beror det på att inte alla förskolor arbetar med ett utomhuspedagogiskt arbetssätt och vad känner pedagogerna för ett eventuellt framtida arbete med utomhuspedagogik?

5 REFERENSER

- Austli, L. (2012). *Hur med natur*. Malmö: Gleerups Utbildning AB
- Bjorndal, C. (2005). *Det värderande ögat*. Stockholm: Liber AB
- Dahlgren, L., Szczepanski, A. (1997). *Utomhuspedagogik - boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Linköping: Linköpings universitet
- Dahlgren, L., Szczepanski, A. (2004) Rum för lärande - några reflektioner om utomhusdidaktikens särart. I *Utomhusdidaktik*, Iann Lundegård, Per-Olof Wickman & Ammi Wohlin (Red), 9-23. Lund: Studentlitteratur
- Ericsson, I., Grahn, P., & Skärbäck, E. (2009). Närmiljöns betydelse och hur den kan påverkas. *Educare. 1*: 81-101.
- Gran, P. (2007) Barnet och naturen. I *Utomhuspedagogik som kunskapskälla - närmiljö blir lärmiljö*, Lars Owe Dahlgren, Sverre Sjölander, Jan Paul Strid & Anders Szczepanski (Red), 55-104. Lund: Studentlitteratur
- Granberg, A. (2000). *Småbarns utevistelse*. Stockholm: Liber AB
- Håll Sverige Rent. I skolan och förskolan - Grön Flagga. Hämtad 2013-09-30 från <http://www.hsr.se/det-har-gor-vi/land/i-skolan-och-forskolan-gron-flagg>
- Johansson, B., & Svedner, P. (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsföretaget AB
- Johansson, S. (2004). Bland stubbar och kottar. Books on demand
- Läraryrket. (2005). *Utomhuspedagogik i förskola och förskoleklass*. Läraryrket förlag
- Nyhus, J., & Bang, C. (1994). *Följ med ut*. Stockholm: Universitetsförlaget
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Fritzes
- Szczepanski, A. (2007). Uterummet - ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer. I *Utomhuspedagogik som kunskapskälla - närmiljö blir lärmiljö*, Lars Owe Dahlgren, Sverre Sjölander, Jan Paul Strid & Anders Szczepanski (Red), 9-38. Lund: Studentlitteratur
- Söderström, Margareta, Boldemann, C, Sahlin, U, Mårtensson, F, Raustorp, Anders & Blennow, M (2013). The quality of the outdoor environment influences children's health. -A cross-sectional study of preschools.. *Acta paediatrica*. 102:1, s. 83-91
- Quennerstedt, M., Öhman, M., & Öhman, J. (2011). Friluftsliv, hälsa och livskvalitet. I *Friluftslivets pedagogik - En miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. Britta Brugge, Matz Glantz & Klas Sandell (Red), 199-212. Stockholm: Liber AB
- Övriga källor:
- Linköpings Universitet. Definition av utomhuspedagogik. Hämtad 2013-09-18, från <http://www.liu.se/ikk/ncu?l=>
- SVT Gävleborg (2013). Stressigt med uteförskola? [TV-program]. Sveriges television, SVT 1 12 juni.

6 BILAGOR

Bilaga 1

Informationsbrev

Mitt namn är Malin Nordqvist och jag studerar till förskollärare vid Högskolan i Gävle och skriver just nu mitt examensarbete. Under utbildningens gång har jag blivit medveten om utomhuspedagogiken och dess inverkan på barns utveckling och lärande och hur det går att använda sig av den för att uppnå kraven från läroplanen. Syftet med examensarbetet är därför är att ta reda på om och hur det arbetas med utomhuspedagogik i förskolan och framförallt hur pedagogerna inställning till utomhuspedagogik ser ut. I min empiriska undersökning kommer ett antal pedagoger från tre förskolor att intervjuas. Intervjuerna kommer att spelas in samtidigt som jag under intervjuens gång kommer att föra anteckningar. Som deltagare i denna undersökning kommer Ni att vara anonyma och den fakta som delges under intervjun kommer att behandlas konfidentiellt. Som deltagare i undersökningen har Ni också rätt att när som helst avbryta deltagandet.

Jag godkänner att delta i intervjun

Underskrift _____

Datum och Ort _____

Bilaga 2

Intervjufrågor:

- Är ni ute varje dag?
- Vilka aktiviteter sker utomhus?
- Är det styrda aktiviteter eller är det fri lek?
- Får barnen vistas i andra miljöer än innanför förskolegårdens grindar (både utomhus och inomhusmiljöer)?
- Hur använder ni er av den miljö som finns utanför förskolan i verksamheten?
- Har pedagogerna regelbundet planerade aktiviteter utanför förskolans grindar eller är det mest spontant?
- Hur är barnens lek i naturen kontra den som sker på förskolegården?
- Vad innebär utomhuspedagogik för dig?
- Anser du att ni har ett utomhuspedagogiskt arbetssätt på förskolan? Motivera
- Vilka möjligheter upplever du uppkommer genom utomhuspedagogiken?
- Vilka hinder upplever du uppkommer genom utomhuspedagogiken?
- Arbetar ni för att skapa medvetenhet hos barnen för djur och natur?